

SAARDE VALLAVOLIKOGU

Riigikogu
Riigikogu Keskkonnakomisjon
Vabariigi Valitsus
Energeetika- ja keskkonnaminister

kuupäev digitaallkirjas nr 1-9/647

Austatud Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse liikmed

Saarde Vallavolikogu ja Saarde Vallavalitsuse pöördumine Saarde valla ebaproportsionaalse keskkonnakaitse- ja infrastruktuuri leevendusalaade koormuse ümberhindamiseks

Pöördume Teie poole olulise probleemiga, mis puudutab Saarde valda Pärnumaal. Viimasel aastakümnel on valla territooriumile (1065 km², sellest 771 km² ehk 72% metsa ja soid) koondunud ebaproportsionaalselt suur hulk riigile olulise tähtsusega infrastruktuuriprojekte, eeskätt aga nende hüvitis- ja leevendusalasid. See on tekitanud vallale ülejõukäiva (hüvitus)koormuse, piirates kohaliku omavalitsuse põhiseadusliku kohustuse – iseseisva kohaliku elu-, sotsiaal- ja majanduskorralduse – täitmise võimalusi.

Probleemi olemus

Tunnistame, et riiklikult olulised infrastruktuuriprojektid nagu Rail Baltic, Via Baltica laiendus ning energiataristu arendamine on vajalikud Eesti majanduse ja ühenduste uuendamiseks-parandamiseks.

Me ei ole olnud ega ole ka praegu nende projektide vastu. Samas on tekkinud olukord, kus nende projektidega kaasnevad keskkonnamõtjude leevendusalaad ja hüvitismeetmed on ebaproportsionaalselt mahukad, nende edasine kasutus/ümberkujundusrežiim aga teadus- ja teadmispõhiselt läbi kaalumata. [\(Lisa 1 – teemakohased Saarde Vallavolikogu ja Saarde Vallavalitsuse otsused\)](#). Saarde valla territooriumile koondunult piiravad need radikaalselt metsavalla rahva traditsioonilist põhitegevust - metsade säästlikku majandamist, aga ka maakasutust ja arendamisvõimalusi laiemalt.

Seda enam, et tegemist on sajandipikkuste traditsioonidega metsavalla, kunagise legendaarse Kilingi metskonna metsaülemana alustanud Heino Tederi ja tema eestvõttel metsamajanduse ja looduskaitse ministrina rajatud Kilingi-Nõmme näidismetsamajandi territooriumiga – neil

aastakümnetel okupatsiooni kiuste hästi majandatud-looduskaitstud võimsate-liigirikaste metsakooslustega, praeguseks uuenenud ökosüsteemiga.

Konkreetselt on Saarde vallas järgmised **hüvitis- ja leevendusala**:

1. Rail Balticu trassi raadamisaladele lisaks vastavad hüvitis- ja leevendusala – RB planeeringu kohaselt 48,4 km² maid, sellest 80% suure tagavaraga kuivendatud metsaalasid ja vaid kuni 20% soo- ja rabakooslusi.

2. Via Baltica laiendamise hüvitis- ja leevendusala Luitemaa LKA jm kaitsealade laienduste kaudu.

3. Riigi meretuuleparkide liinikoridoride (laius 120 m) raadamisalad ja nende potentsiaalsed hüvitis- ja leevendusala, mis on juba ennetavalt kasutusest välja arvatud ning ei saa enam teenida kohaliku kogukonna või omavalitsuse avalikke vajadusi.

Need meetmed on kehtestatud lisaks olemasolevatele loodusväärtuste kaitsealadele, millest üha suurem osa on sisulise põhjendusega sihtkaitse režiimis ja väiksem osa piiranguvööndites.

Ebapiisav avalikustamine ja õiglustunde riivamine

Soovime juhtida tähelepanu, et kuigi Rail Balticu trassi planeeringud olid avalikustatud seaduses ettenähtud ajaks, siis spetsiifiliselt hüvitis- ja leevendusala kaardid “taassoostamise” kavatsusega, mis puudutavad oluliselt Saarde valla tulevikku, olid Maa-ameti registris kooskõlastamiseks üleval ainult 3 päeva. See ei andnud kohalikule kogukonnale ja omavalitsusele reaalselt võimalust nende konkreetsete dokumentidega tutvuda ja kiiret tagasisidet anda. Tavapärase avalikustamise aeg selliste oluliste dokumentide puhul on 3-4 nädalat.

Just hüvitis- ja leevendusala on need, mis tekitavad radikaalseid muutusi kaitsealadel ja ettearvamatus Reiu jõe veerežiimis ning täiendavaid piiranguid maaomanikele ja kohalikule kogukonnale. Seega pidanuks tagama nende põhjaliku ja piisavalt pika avalikustamise. See riivab sügavalt õiglustunnet ja tekitab küsimusi otsustusprotsessi läbipaistvuse ning tegelike kavatsuste osas. Kohalikud elanikud, sh valla sajad metsamajanduse professionaalid protestisid ja protestivad jätkuvalt “taassoostamise” - meie vanemate ja vanavanemate tulemusliku elutöö tühistamise vastu ja mis peamine, nende arvamuste ignoreerimise vastu.

Samas oleks veel mitte hilinevad lahenduseks Kikepera LKA kaitsekorralduskava muutmine, vältimaks kuivendatud metsamassiivide “taassoostamist” ja rakendamaks teisi aruteludes pakutud lahendusi metsiste kaitseks.

Ebapiisav ja väheveenev teavitustöö, eriti just nende inimeste seas, keda projektid otseselt mõjutavad, on juba tekitanud tugeva vastuseisu näiteks tuuleparkide planeeringutele mitte ainult Saarde vallas, vaid kogu riigis.

Seetõttu on vältimatu tagada, et enne uute arenduste kavandamist oleks nende võimalik mõju inimeste tervisele põhjalikult hinnatud, analüüsitud ja välistatud.

Ettepanekud

Palume Riigikogul ja Vabariigi Valitsusel kiiremas korras:

- 1. Hinnata ümber** infrastruktuuriprojektide hüvitisalade ja leevendusalaade maht, kaitseeržiim ja jaotus Eesti territooriumil, pöörates erilist tähelepanu Saarde valla ebaproportsionaalselt suurele koormusele.
- 2. Viia osa leevendusalasid** teistesse piirkondadesse, tagades nende ühtlasema jaotuse üle Eesti ja vähendades koormust Saarde vallale, kuivõrd kogu Eesti on samas bioregioonis.
- 3. Kaaluda õiglase kulude kompensatsioonimehhanismi rakendamist**, mis arvestaks **reaalselt** kohalike omavalitsuste huvide/vajadustega, mille territooriumile on koondunud ebaproportsionaalselt suur hulk riiklikke looduskaitse- ja leevendusalasid, arvestades nende laastavat mõju kohalikule maksubaasile ja mille territooriumitele hüvitis- ja leevendusalaad luuakse.
- 4. Mitte piirduda üksnes kohaliku omavalitsuse arvamuse avaldamisega, vaid kaasata kohalik omavalitsus otsustamisprotsessi**, kui selle KOV territooriumile planeeritakse uusi suurrajatisi ja nende hüvitis- või leevendusalasid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Eiko Tammist

Saarde vallavolikogu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Raivo Ott

Saarde vallavanem

Teadmiseks: Riigimetsa Majandamise Keskus rmk@rmk.ee, SA Eestimaa Looduse Fond elf@elfond.ee